

Värmländska byggnadsminnen: Storbroyttan

Kommun: Filipstad

Socken: Färnebo

Funktion: Industriminne

Tillgänglighet: Filipstads Bergslags Hembygdsförening guidar i hyttan efter överenskommelse.

Beskrivning

Storbroyttan är belägen vid Lersjöns utlopp till Skillerälven, i utkanten av Filipstad. Här har vattnets inneboende kraft nyttjats för tackjärnsblåsning sedan 1500-talets slut. Tidigare drev vattnet maskiner och spel i hyttan, idag omvandlas vattenkraften till elenergi i ett intill hyttan beläget kraftverk. Storbroyttans masugn anlades 1589 av bergsmannen Måns Brynielsson från Finshyttan. Under större delen av verksamheten var Storbroyttan gemensamt ägd av ett flertal intressenter, som till övervägande del varit mer kapitalstarka brukspatroner än bergsmän. Genom åren har hyttans byggnader eldhärjats, återuppförts, byggts om samt moderniserats i omgångar.

Mellan åren 1727-1853 uppfördes en ny masugn inte mindre än fyra gånger. Vid mitten av 1800-talet genomfördes omfattande moderniseringar av vilket mycket finns bevarat. Bland annat inköptes ett modernt krossverk och en trecylindrig blåsmaskin. Blåsmaskinen såldes som skrot vid nedläggningen. En likadan kunde emellertid införskaffas vid restaureringen 1982- 85. Vid 1800-talets mitt uppfördes även en ny masugn helt av sten liksom en gasrostugn. På hyttkranen insattes en varmapparat för värmning av blästerluften. Hyttan har i stort bibehållits från denna tid fram till våra dagar och är mycket representativ för sin tids hyttanläggningar. På området låg tidigare även ett flertal kolhus, men dessa är borta idag. Kärnan med masugn och rostugn finns bevarad tillsammans med en rad tekniska detaljer som turbin, krossverk med mera. En föregångare till krossverket, en så kallad stamp, är också bevarad

och är uppställd vid älven öster om hyttan. Till byggnadsminnet hör även en bagarstuga, uppförd i sinnersten. Här visas en mindre utställning om hyttan. Kvar på området finns även ett labbi. Labbit var hyttarbetarnas personalrum där de kunde vila avskilt mellan arbetspassen.

Skyddets omfattning i sammandrag

De till hyttan tillhörande anläggningarna och intilliggande stampverk samt ett avgränsat område kring hyttan där inga väsentliga förändringar får ske. För fullständiga skyddsföreskrifter, kontakta Länsstyrelsen.

Lästips

- Furuskog, J, *De värmländska järnbruken, Filipstad 1924.*
- Axelson, C (red) *En bok om Filipstad, Filipstad 1961.*

Ändringsinformation

Datum, kommentar:

- 2007-11-09 Första versionen - huvuddelen av informationen hämtad från tidigare byggnadsminnesbeskrivningar.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta Länsstyrelsen för frågor via telefon eller e-post. Telefonnummer och e-postadress finns längst ner på första sidan.